

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 12.10.2022

§ 152

Lahden vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston kannanotto 12.5.2022
Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapito

9070/00.01.01.03/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kunnossapitopäällikkö Pasi Leppäaho p. 050 398 5729

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää vastata kannanottoon perusteluosan selvityksellä.

Perusteluosa

Lahden vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston kannanotto 12.5.2022 § 5: Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapito

Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto pitävät tärkeänä sitä, että kevyen liikenteen väylien talvikunnossapitoa parannetaan, koska siinä oli viime talvena huomattavia ongelmia. Kevyen liikenteen väylien kunnossapito on myös taloudellisesti kannattavaa, koska yhden kaatumisen kustannukset voivat olla sairaalahoitoineen suuria.

Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto esittävät yhteisesti, että kevyenliikenteen väylät priorisoidaan aurauksessa varsinkin sellaisilla

alueilla, joissa on palvelu- tai senioriasumista. Kevyen liikenteen väylien kunnossapidon tulee olla tasalaatuista eri puolilla kaupunkia.

Huomioitava on myös, että

- urakoitsijalla on tiedossa inva-pysäköintipaikat ja niitä ei täytetä lumikasoilla.
- aurauksella taataan esteetön pääsy suojatien kohdalla kaikille painamaan liikennevalojen vaihtonappia.
- bussipysäkit ovat hyvin aurattuja ja hiekoitettuja, jotta busseihin meneminen on turvallista.
- torjutaan liukkautta kunnollisella aurauksella ja hiekotuksella kaikkialla kaupungissa.

Vastaus

Kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkitekniikan vastuualueen (myöhemmin kaupunki) talvikunnossapitovastuulla ovat yleisten alueiden mm. ajoradat ja yhdistetyt kevyenliikenteenväylät. Jalkakäytävien talvikunnossapitovastuu on kiinteistöillä pl. pientalojen edustojen ja asemakaavan mukaisten puistojen kohdat. Kaupunki ei voi siis luvata, että kaikkialla (kaupungin vs. kiinteistöjen vastuualueet) kaupungissa talvikunnossapito on samalla tasolla. Kunnossa- ja puhtaanapitolaki antaa kaupungille mahdollisuuden luokitella sekä ajoradat että kevytväylät kunnossapitoluokkiin. Luokitus perustuu katujen liikenteellisiin tarpeisiin. Luokitus mahdollistaa sen, että kunnossapidossa voidaan käyttää kohtuullista määrää kalustoa, kun kaikkien väylien ei tarvitse olla hoitotarpeen ilmennettyä välittömästi samalla hetkellä hoidettuna.

INVA-ruudut

Ajoradan varressa olevat ja/tai asemakaavan mukaisilla LP-alueille merkityt INVA-pysäköintipaikat kuuluvat kaupungin kunnossapitourakoiden talvikunnossapidon piiriin (lumenpoisto, liukkaudentorjunta, polanteenpoisto & keväinen hiekoitushiekanpoisto). Suurin osa INVA-paikoista on keskustan kunnossapitourakan alueella. Urakan työohjeissa on kielletty auraamalla tai kuormaamalla lumen läjittäminen INVA-paikoille. Koska keskustassa lähes jokaisella taloyhtiöllä on talvikunnossapitovastuuta jalkakäytävillä, lunta voi kertyä INVA-paikoille muualtakin kuin kaupungin vastuulla olevalta ajoradalta. Lumikasan aiheuttaja voi siis olla myös jokin INVA-paikan lähikiinteistön huoltoyhtiö. Kaupungin kunnossapidon palveluyksiköllä ei ole vahvoja työkaluja ohjata kiinteistöjen toimintaa keskustelun ja neuvotteluiden lisäksi. Jälkimmäisiä työkaluja on käytetty viimeisen 10 vuoden aikanakin aktiivisesti.

Keskustan urakassa on ohje, että kaupungin urakoitsija voi ajaa INVA-paikkojen lumet pois lumenajojen yhteydessä. Kaupunki tilaajana ja lumenajotyön maksajana ei ole ottanut jyrkkää linjaa siitä, mistä lumet INVA-paikoille ovat tulleet. INVA-paikat saa aina ajaa tyhjäksi lumesta.

Yksittäisenä talvikauteen 2021-2022 ja kannanottoon liittyvänä kunnossapitopuutteena tunnustamme, että Kannaksenkadun rakentamistyön aikana tehty/merkitty INVA ruutu ja muutkin p-ruudut välillä Laaksokatu-Metsolankatu oli jäänyt omaisuusrekisteristämme pois. Tästä johtuen niissä ei ollut tietoa kunnossapitourakoitsijalla, eivätkä ne olleet talvikunnossapidossa talvikaudella 2021-2022.

Painonapit:

Esteetön pääsy painonapeille -vaatimus on kuvattu urakoitsijoille toimitetussa talvikunnossapidon tehtäväkortissa. Etenkin keskustan urakassa tähän painonapeille pääsyyn on kiinnitetty huomiota. Talvikauden 2021-2022 laadunseurantakerroksilla urakoitsijat itsekin ovat havainneet puutteita ja ryhtyneet korjaaviin toimenpiteisiin.

Painonappien sijoittuminen joissain risteyksissä lähelle katupuita aiheuttaa sen, että napit eivät ole välttämättä edes kesällä esteettömästi tavoitettavissa. Tutkimme, voisiko nappeja joko korvata muulla tekniikalla tai siirtää risteyksissä esteettömästi saavutettaviin kohtiin.

Linja-autopysäkkialueet:

Kaupunki talvikunnossapitotyön tilaajana on sisäistänyt joukkoliikenteen asiakkaille tulevat liukastumisriskit etenkin bussista ulos astuttaessa. Linja-autopysäkkien odotustilojen talvikunnossapito tehdään etenkin katoksellisten pysäkkien osalta osittain käsityönä. Urakoitsijat poistavat lumen ja tekevät liukkaudentorjuntatoimenpiteet koko pysäkkialueella (mahdollisen pysäkkikatoksen sisällä ja sieltä ajoradan reunakiveen saakka). Kunnossapitotyön lopputuloksena on esteetön pysäkkialue, jossa on poistettu irtolumi ja aurausvallit koko pysäkkialueelta sekä tarvittaessa tehty liukkaudentorjunta reunakiveen saakka.

Linja-automatkustajien turvallisuuteen pysäkillä vaikuttaa myös ajoradan puolella tehtävät kunnossapitotoimenpiteet. Kunnossapitourakoissa on painotettu pysäkkitaskun ajoradan lumen- ja polanteenpoistoa. Kun polannetta ei ole, pääsevät linja-autot saapumaan pysäkillä aivan reunakiven viereen. Tällöin asiakkaan on helpompi ja turvallisempi nousta tai poistua linja-autosta.

Liukastumisvaroitus-palvelu:

Lahden kaupungilla on käytössä tekstiviesteihin perustuva liukkausvaroitussjärjestelmä. Kuka vain voi liittyä varoituspalveluun. Varoituspalvelun kautta asukas tai kadunkäyttäjä saa kunnossapitourakoitsijamme lähettämiä varoitustietoja erityisen liikkaiden olosuhteiden vallitessa. Liukkausvaroituksia annetaan yleensä syksyn ensimmäisillä liukkailla sekä muuten talvikautena poikkeuksellisen liukkaan keliolosuhteen vallitessa. Palvelun käyttäjän tulee toki ymmärtää, että talvikaudena katuverkolla voi olla lähes koko ajan liukkaita kohtia. Palvelulla on tällä hetkellä Lahdessa noin 2700 tilaajaa. Palveluun liittyminen maksaa noin 0,2 euroa, mutta saaduista varoitustiedoista palvelun käyttäjän ei tarvitse maksaa. Palvelusta tai siihen liittymisestä löytyy lisätietoa osoitteesta <https://liukastumisvaroitus.fi/>. Syksyllä 2022 on varoituspalvelua laajennettu niin, että katutilaan ilmestyvistä työmaista on mahdollista tilata varoitustieto älylaitteeseen tekstiviestinä.

Tehtävät muutokset väylien talvikunnossapitoluokkiin:

Alueurakoista HJU Pohjoinen 2023–2028 tulee seuraavaksi eli vielä syksyllä 2022 kilpailutus-/tarjouspyyntövaiheeseen. Olemme tutkineet, missä ko urakka-alueella asuu eniten/tiheimmin yli 64-vuotiaita. Löysimme urakka-alueelta keskittymiä, joissa asukkaiden keski-ikä ylittää 64-vuotta ja tutkimme alueiden väylästä tarkemmin. Pohjoisen urakka-alueen ikäihmistihentymiä on mm. Harjulankadulla, Lepolankadulla ja Mukkanassa/Kilpiäisissä. Päädyimme siihen, että nostamme pohjoisella urakka-alueella talvikunnossapidon hoitotasoa talvikaudeksi 2023–2024 Huvikadun ja Mukkanan ostoskeskuksen välillä sekä Harjulankadulla ja

Mikonkadulla (parempi yhteys Ruolan ostoskeskuksen ruokakaupalle). Molemmissa kohteissa hoitoluokka nostetaan B luokasta A-luokkaan. Parempi kunnossapitotaso palvelee luonnollisesti ikäihmisten lisäksi myös muuta kevyttä liikennettä. Erityisesti Huvikadun osalta parannus palvelee myös Mukkulan koulun oppilaita ja koulun tilan käyttäjiä. Selvitämme myös, onko yhteyden jatkaminen Huvikadulta Mastokadulle ja yhä Lehtiojantielle mahdollista. Laajennuksella A-luokan kevytväyläverkko sivuasi Mastokadun Palvelutaloa ja Lehtiojantien Palvelukeskusta.

Kivakadun osalta kunnossapitoluokitusta ei parannettu, koska Kivakadun kevytväylä on jalkakäytävä ja sen talvikunnossapitovastuu kuuluu kadun varren kiinteistöille. Kivakadun osalta lähin A-luokan kevytväylä löytyy Lahdenkadun varresta.

Talvikunnossapitoluokan muuttamisen vaikutukset näkyvät hyväksytyissä toimenpideaajoissa:

Talvikunnossapitoluokan muuttaminen B-luokasta A-luokkaan tarkoittaa käytännössä talvikunnossapidon hyväksytyn toimenpideaajan lyhentämistä. Syksyllä 2023 alkavassa Hoidonjohtourakka Pohjoinen 2022-2027 lumenpoisto-työlajissa tehtävä hoitoluokkamuutos (B => A) lyhentää toimenpideaikaa kuudesta tunnista neljään tuntiin. Vastaava muutos ko urakan liukkaudentorjunta-työlajissa lyhentää toimenpideaikaa kolmesta tunnista kahteen tuntiin.

Jatkotoimenpiteet:

Tulemme selvittämään myös muilla urakka-alueilla alueita, joilla ikäihmisiä asuu enemmän ja vertaamme saatua tietoa nykyisiin talvikunnossapitoluokkiin. On syytä muistaa, että

kunnossapitoluokittelussa ei voi aina vain nostaa hoitoluokkaa.
Hoitoluokitusta nostettaessa ajaudumme nopeasti tilanteeseen, että korotuksen vastapainona jossain muualla katuverkolla pitää tehdä myös hoituluokan alentamista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto